

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt. **Egyes szám ára 10 kr.**

Felelős szerkesztő és lapfőnöke:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitors ára helyi körökön kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szögig 2 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szög után 1 frtál 10bb

Ujjáalakított gimnáziumunk.

Közel tíz éves vajúdás, hosszas tervezés, minden rendű illetékes és távolabb álló tényezőknek megmozgatása után végre felemelkedett városunk kétszázados gimnáziumának restaurált épülete. Mint egy kis városi kolosszeum, úgy emelkedik a Piarista-templom oldalán; három irányra tekintő hatalmas ablakai messziről sejtetik méreteinek nem mindennapos arányát. Tagadhatatlanul a pozsonyi tankerületnek legimpozánsabb középiskoláját nyerte benne Nyitra városa. Méltó, hogy felszentelésének holnapi ünnepe is nagyszabású legyen, hogy az ezerszámra menő volt és jelen tanítványok serege kegyelettel tekintszen kiképzetésének palesztrájára.

Nem is érdekel bennünket ezuttal egyéb, mint maga az épület ujjászületésének fázisaival. Nem kutatjuk komplikált jogviszonyait, nem kutatjuk restauráltatása költségeinek természetét. Ha az a 83000 frt, melyet néhány évvel ezelőtt olvastunk az állami költségvetés lajstromában e célra iktatva, még nem is került ki egészen a csaknem maximumra csigázott tandíjakból, de néhány rövid év alatt bizonyára ki fog azokból kerülni.

Az autogenesisnek e folyamata szük-

ségyszerűen maga után vonja a fentartás terheinek szakadatlan viselését. A vármegyének 15000 frtja a létesülő félben levő megyei muzeummal áll összefüggésben, mely intézet helyiségeiül az új épületnek a Piarista-utca néző egész földszintje van kiszemelve. A Piarista-rend átengedte a birtokát képező és másképp könnyű szerrel jövedelmezővé tehető két régi épületszárnyát; a püspök és a káptalan már létesített ösztöndíjaival és folytonosan növekvő anyagi és erkölcsi támogatásával járul hozzá a megnyitott intézet szilárdításához. Hiszen a nyitrai püspök 32 papnövendékének nagyobb részéért már több mint tíz év óta fizet az elődje által lehetővé lett, létesített három felső osztályban tandíjat a katolikus jellegű intézet céljaira, holott más vallású tanulók akárhányan nyernek benne ingyenes oktatást.

Az anyagi erők e tudatos és öntudatlan tömörülése mellett már korábban kellett volna eredménynek jelentkeznie. A fontos kulturmissziót teljesítő intézet kétszázados tradíciói, a megye és város közönsége, a tanuló ifjuság és a tanári kar egészségének szemmel tartása már régen követelték azt elodázhatatlanul. Ellenkezett minden elvvel, a modern pedagógiai felfogás minden tanával az, hogy

450 ifju szoruljon össze szellemi gyakorlásra egy aránylag szűk, s a mellett minden célszerűség nélkül való helyiségnek egészségtelen falai közé. A hová a múlt években az egész ifjuságot voltak kénytelenek elhelyezni, ott mostan csak négy tanterem van, egy múzeum a saját előadó termével, a megyei múzeum és talán két kisebb helyiség.

Mert az új épület belső elrendezése valóban kielégítő. 12 tanterem áll az ifjuság rendelkezésére úgy, hogy a roppant terjedelmű rajzterem, a fizikai és természetrajzi muzeumok a maguk kapcsolatos előadó termeivel, a 22 méter hosszú és 11 méter széles tornacsarnok mellékhelyiségeivel, a szolgálak lakásai még azonfelül terjedeznek szerte a gimnázium két emeletes és három folyosós szárnyaiban. Értesülésünk szerint az azelőtt lehetlenné vált fűtés és szellőztetés kivánni valót már többé nem hagy maga után. Kár hogy a belső felszerelés arányairól még mindig nem szerezhetni tudomást. De az épület homlokzata sem kifogástalan. Talán architektúrai nehézségekbe ütközött a földszinti ablakok szimmetrikus alakítása, a porta arányosabb berendezése. Nem tudjuk. Ámbár a hol a régi falakat közel másfél méterrel emelik, ott ezen nehézségek is meg lehetnek volna

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Az alvajárá kispap.*)

II.

Januárius közepén Lefellholz György, a liceum fizikatanítója, a beteg ajkára sósvízzel megnedvesített ezüst pénzt, gyomra tájékára ugyancsak sósvízes cinlevelet tett s e két ércet rézdróttal kötötte össze. E kísérlet fogantatja az lett, hogy a fiut nagy reszketés lepte meg, olyannyira, hogy szólni sem birt. Egynehány nap mulva a nála járó Brudern báró óraláncáról megmondta, hogy platina; mert ize az arany és az ezüst ize között van. Januárius 29-én megjósolta, hogy betegsége februárius 7-én csökkenni fog, 17-én újra növekszik, de a hónap utolsó napján véget ér. Ugyanakkor megmondta, hogy Hanák doktort látja, amint a pátriárkánál ebédel; megjelölte még a helyet is, ahol ült.

Februárius 4-én megint rettentő görcsei voltak. Gerince ismét hátra görbült. Majd mágneses álomba merült. Februárius 6-án Hanák dr. megkérdezte tőle: „Mikor kezdődnek azon éji változások, s milly rendben folynak le? felele:

*) Mutatvány a „Magyar ritkaságok” c. műből.

1-ször. Három fertály kilenere felkelek, s végbeviszem mindazokat, mellyeket december 10-dikén tettem esti 7 óra felé stb. 2-ször. Epen 9 órakor következni fog hánykodás az ágyban, ezután bágyadtság s az első nemű görcsök; s ezen változás tartand egy fertályig. 3-szor. Következnek a szomorú s vidám ábrándozások; ezek után azonnal énekek s beszédek. S tartani fognak három fertály tízig. 4-szer. Három fertály tízre rosszul leszek, s magnetisálatnom kell. 5-ször. Ettől fogva egy fertályig tizenegyre vitáim lesznek zsidókkal, tótokkal s egyebekkel, egyszersmind táncok. 6-szor. Egy fertály tizenegyre kezdődik az ércektől való iszonyodás, s fog tartani három fertály tizenegyig. 7-szer. Ezután következnek különféle betegségek, u. m. hagmáz, forró s ideglázak. S ez a változás tartand tizenegy óráig. 8-szor. Tizenegy óráig fogva rosszul leszek, s egyedül az orvos által költethetem-fel; s ezek az előjárt ingereltetések miatt. Ezután következik a szívszorulás, s ezen állapot tartand egy fertály tizenkettőig. 9-szer. Egy fertály tizenkettőre lesz az egész test reszketése s egyszersmind a tüdők gyuladása, millyet mandolajtelj lehet csillapítani, s ezen állapot tartand tizenkettőfél óráig. 10. Ezután kezdődnek az elsőféle kukorikolások s ájulások, millyek voltak

vizkereszt-utáni első vasárnapon. Ezen röviden tartó ájulásokból magnetismus által kell fölkeltetnem. 11-szer. A romlott levegő kilehelése. 12-szer. Éjjeli ájulások, mellyek magnetismus által lesznek szüntetendők. 13-szor. Délutáni ájulások. 14-szer. Minden ismeretemet elvesztem. 15-ször. Igen nagy görcsök. 16-szor. Iszonyú s valami 24-féle görcs változások, mellyek szinte mágnesítés által oszthatnak el. 17-szer. Tizenkét órakor kukorikolás s azonnal álomjárás. 18-szor. Ezek után lesz hálaadó beszéd, s ezen állapot tartand két fertály egyig. 19-szer. Ezt catalepsis követendi. Mellyből felébredvén, a legnagyobb gyöngeségbe esem; melly állapotomban egy hétig egyedül a toll vagy klisztér által beadandó tejjel tápláltathatom.

K. Meghalsz e ezen nyavalyában? F. Nem halok meg. — K. Meddig tartand e gyöngeséged? F. Március 10-dikén felkelhetek ugyan, de csupán mások segedelmével. A szobából kimehetek márc. 18-ka felé — K. Mikor kell az orvosokat adni? F. Az általam kijelölt orvosi szereket fogom venni legelőször szerdán (febr. 8-kán) tolleső vagy fecskendő által. — K. Visszaesél ismét e nyavalyába? F. Ezen állapotom sohasem térend vissza, hanem minden időváltozáskor azon théat kell innom, mert testemben olly fájdalma-

oldhatók. A régi, szép portale helyét jelenleg mi sem pótolja; az épület mívoltát jelző nagyszabású felírás némileg segíthetne e bajon.

A gimnázium jelenlegi igazgatója évek során át nem nyugodott, a míg az újjáalakítás terve valósággá nem változott. Hiszen évek kellettek csak ahhoz, hogy a reális tárgyalások meginduljanak. Végre megmozdult a kormány. Csakhogy az előirányzott összeg nyilván kevésnek bizonyult. Részben a főispán, részben pedig az összes nyitramegyeyi képviselőknek testületileg kellett megjelenni a miniszternél, hogy újabb lépés történjék. Majd a piarista rendkormány tett előrelátó óvást a fentartás terhét illetőleg, s csak azután következett a tervezés többszörösen javított munkája. A főgimnázium tavalyi értesítőjéből megtudjuk, hogy Alpar Ignác műépítő, a ki a tervek készítésével volt megbízva, korántsem nyújtott be tökéletes munkát. Az igazgató gondoskodásából létesült építő bizottságnak erélyesen kellett közbelépnie, hogy célszerű módosítások útján elsimuljanak a hiányok.

Természetesnek látjuk, hogy a munka keresztülvitelével helybeli munkaerőket biztalt meg. Ifj. Tomaschek János, műépítő szakavatottsággal teljesítette feladatát. De nem így a másik, ki a belső felszerelés végzésére eszközölt ki magának megbízatást. Hetekkel ezelőtt az egész város közönsége megütközött azon rendelkezésben, mely a félig kész és ezen fél készütségben hasznavehetetlen padok beszállítása alkalmával merült föl.

Az egész város, az egész vidék résztvevő kegyelettel ünnepli a holnap nap eseményét. Városunk kulturtörténetében mindenestre nevezetes nyomot hagy az maga után jelentősége nagyságában. Meg vagyunk győződve, hogy a hazafias és vallás-erkölcsös nevelés ezen hivatott hajlékának újjászületése jótékonyan fog hatni

társadalmi, nevelésügyi viszonyainkra; hogy a nyitrai róm. kath. főgimnázium kétszázéves tradícióhoz, alapítóinak és fentartóinak szándékához hiven messzire ható küldetését fokozódott eredménnyel fogja teljesíteni.

Autonomiánk.

V.

A katolikus alapok és alapítványok.

A kongresszusi 27-es bizottság javaslatában a második részlet, mely autonómiai berendezkedésünkre lényeges, az alapok és alapítványok ügye, illetőleg a jog, melyet a javaslat az autonomiának e tekintetben biztosítani akar.

Mielőtt azonban a javaslat ezen részletéről érdemlegesen nyilatkoznám, előre kell bocsátanom a szóban lévő alapok és alapítványok rövid történetét s mai kezelési módját; mert csak ennek ismerete mellett s a fenálló törvényes intézkedések szemmel tartásával lehet igazán tájékozódni az iránt, mit lehet e tekintetben a törvény változtatása nélkül is — ez idő szerint — az autonómia számára jogosan követelni. Lassuk tehát ezt először.

A magyar katolikuságnak ez idő szerint kétféle javai vannak: az egyház tényleges birtokában és kezelése alatt lévő püspöki, káptalani, lelkészi, iskolai, jótékonyági jószágok s alapítványok és a kormány kezelése alatt lévő három jelentékeny alap, t. i. a vallás-, tanulmányi- és egyetemi alapok, valamint más, a katolikus nevelésre és oktatásra tett alapítványok.

Ez utóbbiak, t. i. a kormány kezében lévő javaitk azok, a melyekre a bizottság javaslata vonatkozik. Az ily módon *külön kezelte*, de kath. célokra fordítandó alapok története a következő.

A vallás-alap keletkezése még I. Ferdinánd idejére vezetendő vissza, midőn az 1548. évi XII. t.-cikkkel az elpusztult monostorok, kolostorok és káptalanok javai a kath. lelkészek fentartására rendeltettek. Ebhez járultak idővel a III. Ferdinánd és III. Károly által a kamarai jövedelmek terhére rótt 16000 frtyai járulékok, a II. József császár által eltörölt szerzetesrendeknek a vallás-alapba olvasztott javai, a palesztinai szent helyek fentartására szolgáló pénzekből II. József által rendelt 118,601 frt 31 krnyi alap, a főpápa által a papaeveldek javára tett 3,000,000 frtyai alapítvány, az egyházi javadalmak időközi jövedelmei, s a nagyváradi I. sz. püspökségtől hasznosítva megváltása fejében 184 ezer frtyai földterhelmentesítési tőke. Ezen pénzekből alakult fundus religiozis, vagy *vallás-alap az 1779. évi zárszámadás szerint*, — ez az adat aii rendelkezésemre — tőkékben 10,398,473 frt 55 krt, fekvőségeiben és hasznható jogokban pedig 11,045,660 frt 32 1/2 krt, összesen a hátralekötésével: 21,319,058 frt 91 krt tett ki.

az *Eged hegyén* található, feketés színű, hosszas levelű; e kettő együtt főzetessék-meg, s négy, legfeljebb öt szarvas-szarv-szesz-csöppek töltésnek belé, s így ezen thea adassék négyszer napjában egy-egy finzsával. Közölje ezt orvos úr Adler gyógyszeráros ural, a ki ezen füvet bizonyosan feltaláládja. 2-szor, a kezek-, lábakra s a gerincre felteendő mustárlisztből készült kovász. 3-szor, háromféle fürdő, melyeket az erőtlenség idejében használni igen kérek.

Vegezővén irását, ledőt. Az ágyba általtétvén, rövid idő múlva fölébred, s dicsekszik, hogy édesden aludt légyen. Tulajdon írása hozzá vitetvén, azt el nem ismerte, mondván: „Nem vagyok holdas (lunaticus) hogy-hogy írhatnék álomban!” — Egyebaránt vig lön, s éje csendes volt.

Febr. 1-sőjén. A görcsök hat óráig három ízben fordultak elő, s keményebbek valának. Mágnesálmában kérdezte: mi, vagy mily orvososság adassék neki? felele: „Tegnap megfrám azokat, u. m. angyalgökér s más fű, melyet megnevezni nem tudok, de mely itt van a szobában.” (Akkoriban már Adler gyógyszeráros úr főgyűjteményeit átküldé, s a beteg szobájába tette.) A beteg által leírt tulajdonságú fű mutat

tatik a betegnek (t. i. a kesernyés tarnics, *Gen-*

A tanulmányi alap csak a múlt században keletkezett, midőn Mária Terézia a jezsuiták eltöröltése után, ezeknek összes ingó és részben ingatlan javait 1780-ban — főkegyuri jogánál fogva — a „fundus studiorum” címen ugyanazon célra, melynek addig szolgáltak, vagyis a kath. iskolák fentartására s fejlesztésére fordíttatni rendelte. Tehát ez az alap a jezsuiták eladott ingóságai értékéből, több ingatlanból (turóci prépostság, bozói prépostság fele része, libényi, szkalkai apátság stb.), s az ezen ingatlanok után járó földterhelmentesítési kötvényekből és szőlőváltási papirokból alakult. Az egész alap *tiszta értéke az 1876. év végén* volt 9,191,247 frt. Jövedelmeiből 4 jogakademia, 13 fő-, 5 algimnázium, 13 tanítóképző s egyéb tanintézet tartatik fen vagy segélyeztetik. Ezek a „királyi katolikus” címet viselik.

Végre a harmadik, az egyetemi alap Pázmány Péter 100,000 frtyai alapítványával vette kezdetét (1635), Lippay és Lósy érsek alapítványával gyarapodott; majd gazdagította Mária Terézia, — főkegyuri jogánál fogva — a jezsuiták által birt több apátsággal és prépostsággal s egyes magánosok számos alapítványával. Ezek jövedelmeiből és az állam hozzájárulásából tartatik fen a mai budapesti egyetem. Az alap ingatlanainak *értéke* 1868-ban: 1,854,260 frt; tőke vagyona 2,812,777 frt 7 kr volt.*

Ezen ily módon, a katolikusok pénzéből keletkezett alapokat a király-kegyúr nevében a helytartótanács, illetőleg az annak kebelében fenállott egyházi bizottság kezelte. Ennek kezéből az 1848. évi III. t.-c. 6. § a értelmében a felelős magyar kormány kezelése alá kerültek, mely törvényeikk a királyi kegyuri jog gyakorlatát sajátos módon, az egyház megkeresése nélkül, a király és a miniszterium között osztotta meg. Majd 1867-ben, az alkotmány visszaállításakor, ismét a magyar kormány lett kezelőjük s az ő jogkörébe tartoznak a mai napig; azzal a különbséggel, hogy a kormány a vallás- és a tanulmányi alapról kezdettől fogva csak a király-kegyurnak számol be s az ezekre vonatkozó intézkedések, költségvetés, *sohasem kerülnek az országgyűlés elé*, míg az egyetemi alap, amióta a budapesti Pázmány-egyetemet az 1848. XIX. t.-c. a közoktatási miniszter hatósága alá rendelte, vagy mint mondani szokás, elállamosította, évenként ott szerepel a közokt. miniszternek az országgyűlés elé terjesztett *költségvetésbe befoglalva*. A katolikusok a nyilvánvalóan kath. egyetemi alap illetén elidegenítésébe sohasem nyugodtak bele s püspökeink évenként emelnek óvást ez ellen a főrendiházban, a mely jogfentartásnak az az eredménye, hogy a közokt. miniszterek ennek az alapnak kath. jellegét ismétlenül hangsúlyozták, sőt annak kiadására is hajlandóknak mutatkoztak.

Újabbban a vallás- és a tanulmányi alap kizárólagos miniszteri kezelése körül jelentékeny módosítás történt. Amint t. i. az 1879/1-ki első

* Az alapok értékéről az utolsó évről szóló adatok nem állottak rendelkezésemre; de ez a dolgom mit sem változtat, mert ma legfőkébb a jövedelem változásairól lehet szó.

tiana amarella) melyet azonnal elismervén, felke s ugyanazon füvet (mely még a többi füvek közt több is vala) sorra szagolván, kikeresi, s azt kezében tartván, vígan dicsekszik, hogy a mágnesálmában annyiszor látott s nekie igen hasznos füvet megtalálta; kérvén egyetemben, hogy az általa leírt mód szerint adassék neki. — K. Nyavalyád elmulta után fogsz-e a történetekre visszaemlékezni? F. Visszanyervén egészségemet, azokra eszmélendek, kik betegségekben irántam nagyobb hajlandósággal viseltettek; u. m. főtisztel. rector, orvos s Máriaúy urakra s azon társaimra, kik betegségekben reám vigyáztak; elmúlt betegségek úgy fog előttem remleni, mint valamely hosszú alom. Azokra is emlékezendem, kik azon időben, midőn beteg lettem, szinte betegek voltak, u. m. Papp, Pikovszky, stb. — K. Mily állapotban véled magad mostanában? F. A mágnesi álom olyan, mint a természeti állapot, s midőn felmagasztalt állapotomból mágnesálmomba esem, olyan mintha álmomból költöttem volna fel. Miket mágnesálmomban beszéllek, fölébredtemben azokra nem emlékezem: valamint ezen betegség végeztével nem fogok emlékezni az ez alatt történetekre. — Éjjel ájulások.

Febr. 6 án. A súlyosabb görcsök leginkább estve, alig engedvén valami szünetet, gyakrabban

kat fogok érezni, hogy könnyen összerogyhatok. Ugy nemkülönb ha felgyógyulandók, a szabad levegő s fürdő használása igen szükséges leend. Életem folytában ezen állapotom sohasem jövend vissza; oly betegségekben mindazáltal, melyekben az ember elveszti jelenlétét, p. o. az ideglázban, némelly változásokat fogok érezni. — K. Vallyon tökéletesen fel fogsz gyógyulni? F. Sohasem esem ezen állapotba vissza. — K. Ártott-e társainak, kik körüléd szolgáltak, a veled való huzamosabb társalkodás? avagy nyavalyádban részesültek-e? F. Társaimnak, kik segítségemre valának, semmi bajok sem leend; azonban a nekik rendelt élet-módját egy ideig tartásuk meg, s a friss levegőre hirtelen ne menjenek. Betegségemből semmi részt nem vettek; ha ez úgy lenne, már régen megmondottam volna. Januarius 31-én ájulásba esett.

Felköltetvén, újra senkit sem ismer. Mágnesi vonások alá vétetvén, több huzások után behunyt szemekkel felkél, s az asztalról tollat, papirost, tintatartót öszveszedvén, a szomszéd szobába siet, visszakialtván: „Dolgaim vannak, az írószobába megyek.” Hol asztalhoz ülven, ezeket írta: „Orvosi szerek, melyek a görcsök visszajövetelét egyedül akadályoztathatják:

1-ször, angyalgökér s bizonyos fű, melyet

autonomiai kongresszus ezen alapoknak a kath. autonomia kezelésére való átvételét napirendre tűzte, a kérdés, nevezetesen ezen alapok jogi természetét, a képviselőházban is szóba került s az ennek megvizsgálására 1873. márc. 27-én már ismételten 15 tagú bizottságot küldött ki. Ennek működéséből csak az a mozzanat említhető, hogy albizottsága 1875. máj. 7-én Hamar Pálon kívül Szepessy Mihályt, a kincstári jogügyek igazgatóját is véleményadásra kérte fel, de ez — önmagának ellentmondva — csak a vallás alap kath. jellegét ismerte el, a másik két alap jogi természetét, Hamarral ellentétben, a jogtörténelemben ma már elavult Kollár-féle josephinistikus elmélettel összebonyolította, a mitől az albizottság nem lett okosabb s a dolog egy időre elphent.*)

Közben az alapok kezelése körül furcsa hírek kezdtek keringeni; az egyes berletek miatt majd ez, majd az a képviselő interpellálta Trefortot, úgy hogy ez végre megröstellvén a dolgot, 1877. január 11-én előterjesztést tett a főkegyúrnak, küldene ki az alapok kezelésének megvizsgálására egy. főrendekből és képviselőkből álló bizottságot, melynek névsorát — benne volt a nagy emlékü Haynald is — össze is állította. Ez a „vallás- és tanulmányi alap legutóbbi tíz évi kezelési eredményeinek betekintése céljából” meg is történt. A bizottság „megdöbbentő” állapotot talált. A vallás-alap tőkái kevés jövedelmet hajtó fekvősegekbe helyeztetek, a kincstárnak kötelezvény kiállítása nélkül tetemes kölcsönök adtak, sok pénz a vallás alap céljával össze nem függő építkezésekre pazaroltatott; más, a vallás-alappal semmi összeköttetésben nem álló alapoknak kamat nélkül tetemes kölcsönök adtak stb., szóval belátta a bizottság, hogy ily kezelés mellett „a vallás-alap legnagyobb veszélynek néz eléje.” A tanulmányi alap vizsgálatáról meg a bizottság jelentése abban összegződőit, hogy „a kezelés eredménye aggasztó nagyságú deficit.” Ennek alapján a bizottság indítványozta, hogy a Felső által „független férfiakból egy kath. bizottság neveztessek ki, melynek hivatása leendő, egyrészt a miniszter tanácsával támogatni és az alapokra vonatkozó fontosabb intézkedéseket folyton szemmel kísérvén, *ellenőrizni*; másrészt pedig kötelességében álland, az alapok költség-előírázatainak megállapításába befolyjni, a zárszámadásokat megvizsgálni, az alapok törzsvagyonára vonatkozó változtatásokat és a vagyon kezelését

illető fontosabb ügyekben véleményét nyilváníttani.” Ez 1880-ban meg is történt. Azóta ezen két alap kezelésére befoly „a magyar vallás- és tanulmányi alapokra felügyelő és azok kezelését elleőröző időleges bizottság”, csupa kath. férfiakból összeállítva, és amint üléseinek előttem fekvő s az 1880-6 évekről szóló litografált tárgyalási jegyzőkönyveiből látom, a miniszter azóta egy lépést sem tesz ezen bizottság megkérdezése nélkül. Csak az az egy kár, hogy Haynald nincs többé benne.

A két alap jogi természetét illetőleg pedig nevezetes az 1880-ik esztendő. A képviselőház a miniszterium kezelése és felügyelete alatt álló alapok és alapítványi alapok jogi természetének megvizsgálására nov. 15-én újból bizottságot küldött ki, a mely bizottságnak két előadója, Apponyi Albert gróf és Apáthy István képviselők beadott terjedelmes és szakszerű jelentéseikben, az előbbi a vallás-, az utóbbi a tanulmányi alapnak kizárólag a katolikusokat megillető tulajdonjogát ad evidentiáim kimutatta. Ha ezekhez hozzávesszük Hamar Pál közalapítványi királyi ügyigazgatónak 1875. dec. 28-án az akkori képviselőházi bizottság felhívására beterveztett szakszerű véleményét mind a három s így a budapesti egyetemi alapról is, mely fejtegetésében ezen alapnak a katolikusokat megillető tulajdonjogát szintén ad evidentiáim kimutatta: akkor az ezen alapokra vonatkozó jogi kérdés a képviselőház előtt is — ha az irigység nem akadékoskodik — eldöntöttnek tekinthető.

Összegezve a mondottakat, a kath. alapok és alapítványok mai állapota ez. A három alapot a kormány kezeli, de a vallási és tanulmányi alap kezelésénél, melybe az országgyűlésnek sohasem volt érdemleges beleszólása, a miniszter mellett 1880. óta egy 15 tagú kath. bizottság, mint véleményező és ellenőrző testület működik; az egyetemi alapról ugyan az országgyűlésnek számol be a miniszter, de a felszólalások alkalmával egyik miniszter se tagadta el annak kath. jellegét. A kiküldött képviselőházi bizottságok pedig a három alap kath. jogi természetét forma szerint is tisztázták, a vagyon részletesen összeírva, az okmányok mind össze vannak állítva. S így az alapok kérdése teljesen meg van érvelve arra, hogy a megfelelő közeg, az autonomia felállításával, azok végleges, illetékes birtoklása és kezelése iránt törvényes formában az országgyűlés is intézkedhessek.

Ezen keretben, a helyzet teljes ismerete mellett most már érdemlegesen lehet méltatni a 27-es bizottság javaslatának ezen alapokra vonatkozó részletét.

A javaslat ide vonatkozó §§-ai a következők.

10. §. A katolikus vallás-, tanulmányi- és egyetemi alapok, valamint a katolikus nevelés- és oktatásra tett alapítványok kezelése a katolikus önkormányzatnak joga.

Addig is, míg az önkormányzat ezen jogát érvényesítheti, ezen alapok törzsvagyonának sértetlen fenntartása és helyes jövedelmeztetése és azok jövedelmének hovaforrására befolyást gyakorol és ennek foganatosítása céljából ezen alapok költségvetésének és zárszámadásainak megállapítására a jelen szervezet 115-119. §§-ai értelmében befoly.

115. §. (Az igazgató-tanács) A katolikus vallás- és

tanulmányi alap, valamint egyéb a jelen szervezet 8. (hiba: 10 helyett) §-ában föl nem sorolt egyházi és katolikus iskolai célokra rendelt alapok és alapítványok költségvetését évenként megállapítja...

116. §. ... zárszámadásait évenként megvizsgálja és észrevételeivel együtt a Felsőházhoz, az apostoli királyhoz, mint a magyarországi katolikus egyház főkegyúrához fölterjeszti és erről jelentést tesz az országos kath. gyűlésnek.

117. §. Úgyel a katolikus vallás- és tanulmányi alap, valamint egyéb egyházi és katolikus iskolai célokra rendelt alapok és alapítványok törzsvagyonának, nemkülönben egyéb vagyonának sértetlen épségben tartására.

118. §. A katolikus vallás- és tanulmányi alap, valamint egyéb egyházi és katolikus iskolai célokra tett alapítványok vagyonának kezelését ellenőrzi.

119. §. A katolikus vallás- és tanulmányi alap törzsvagyonának átváltoztatását, ingatlan vásárlását, eladását, elcserejét és haszonbérleti szerződéseit ellenőrzi.

Es 104. §. (Az országos katolikus gyűlés) A katolikus egyetem létesítését az e célra létező alapok felhasználásával foganatosítja.

Mint látjuk, a javaslatnak az alapokra vonatkozó részlete kétfelé oszlik: kimondja az autonomia ezen alapokra vonatkozó jogát és intézkedik az autonomia befolyásáról ezen alapok kezelésére addig, míg majd azokat a miniszter kezéből saját önálló kezelésébe tényleg átveheti. *A részletet, úgy ahogy van, jogainknak és a helyzetnek megfelelőnek találom s elfogadom.* Annak az ideiglenes befolyásra vonatkozó intézkedései semmi nehézségbe nem ütközhetnek s azonnal életbe léptethetők lesznek; mert hiszen ezek már az 1880. óta felállított ellenőrző ideiglenes bizottság működésében most is megvannak már; a különbség csak az lesz, hogy míg a mostani ellenőrző bizottság csak mint véleményező testület van a miniszter mellé állítva, addig az autonomia imént körülírt befolyása kötelező lesz a miniszterre. A másik különbség, hogy a mostani ellenőrző bizottságot a miniszter nevezteti ki, az aut. igazgató-tanács pedig a katolikusok választott testülete lesz.

Magának az életbeléptetett autonomiajának leszen aztán feladata a kezelési jogot végleg érvényesíteni, ami, tekintve a kérdésnek a jogi fejtegetések terén, s a képviselőházban már megértelt voltát, sokáig elodázhatom nem lesz.

Csak egy észrevétel van a javaslat szövegére és pedig a 10. §. első pontjára, hogy az mint általános elvi határozat nem elég szabatos. Az autonomia ebbeli jogát jobban, mert részletesebben s azért félre nem érthetőleg a 27-es bizottság kisebbsége a napokban kezembe került javaslatának 10. §-a fejezi ki, azért részemről amannak helyébe ennek a szöveget vennem fel.

Dudek János dr.

Nyitramegye őszi közgyűlése.

Nyitrávámegye törvényhatósági bizottsága október hó 26-án Thuróczy Vilmos főispán elnökele alatt tartotta rendes őszi közgyűlést. A főispán megnyitó beszédeben emlékezett meg a mai kormányról, Libertiny Gusztáv tanfelügyelő 25 éves jubileumáról, végül elporentálta néhai Zsambokréthy József országgyűlési képviselőt, kinek emléke jegyzőkönyvbe lőn irtatva.

A vármegye 1900. évi költségvetése és ezzel kapcsolatosan a megyei tisztviselők és szolgák fizetésének javítása céljából kivetendő 2%-os pótdó javaslat és indokolása felolvastatván, Mérey Lajos kérdést intéz az alispánhoz, hogy mi célból van tervezve a nagytapolcsányi járásba még egy másik szolgabírói állás? Kéri továbbá az alispánt, hogy azon járási hivatalokban, melyekben a katonai nyilvántartás céljából irodatiszti állásokat szerveznek, legyenek tekintettel a kiszolgált honvéd altisztekre. Rudnay István azzal egészíti ki ezen javaslatot, hogy a megyei tisztviselők ezen javaslat tárgyalásától tartózkodjanak, s csak a teljesen független bizottsági tagok vegyenek részt a vitában. Pótdó megszavazásáról lévén szó, a törvény értelmében névszerinti szavazás rendeltetett el. 72 tag elfogadta a javaslatot, a megyei tisztviselők nem szavaztak.

Az alispán kijelentette, hogy nagytapolcsányi járásban 64 község van, tehát a legnagyobb járások egyike, s miután a nyitrai és privigyei járásnak a főbíron kívül két-két szolgabírája van, így a nagytapolcsányi járásnak, mely sem a lakosság számára, sem területre nézve nem kisebb az előbbieknél, hogy a közigazgatás meg ne akadjon, szüksége van ezen szaporításra. A mi a kivezendő honvéd altiszteket illeti, válaszol az alispán, hogy az igazolvánnyal bíró közöshadseregbeli altisztekre is figyelemmel kell lenni, mert ezek is megyénk fia, úgyszintén nem mellőzhető a régebbi megyei alsóbb tisztviselők sem.

Az alispáni időszaki jelentés felolvasottnak tekintetvén, részleges tárgyalása delutánra halasztatott.

Tóth Béla.

Aztán csöndesebb napok következtek rá. Görcsei ugyan még vissza-visszatértek, de jobban volt. Februárius utolsó napján még egyszer nagy rohamot állott ki. Ennek utána asztalhoz ült és ezt írta: „Vig napra virradtam. Te Deum laudamus.” Ezentul gyöngye, de csendes volt s csak a végtagjait fájlalta. Március 10-én már fölkel az ágyból. Napról-napra javult, ereje nőttön-nőtt, kedve nekidult. A hónap utolsó napjái egészen meggyógyult s engedelmet kérve otthonválnak látogatására, haza utazott Sárosmegyébe.

Az egri kispap, kit Hanák csak B. F. betűkkel említt, Berzeviczy Flórián volt, a sárosmegyei nemes család fia. Nem tért vissza többé a szemináriumba. Lelepött a papi pályáról, jurista lett és mint Berzeviczy Albert szives közléséből tudom, férfikorában a közalapítványoknál szolgált, legutóbb Pilis-Maróton, Visegrád mellett. Családot alapított s három gyermeket hagyott hátra, a hevenes években halt meg. Ismerősei teljesen egészséges, erős, tevékeny, igen szeretetreméltó, vig embernek mondják. Miután Egerből elkerült, betegségének semmiféle jele nem mutatkozott többé rajta.

előjöttek, míglen a beteg által kijelölt órában három fertály kilencre megszűntek. Földváry Ferenc Heves-vármegyei első alispán, főtitkel. Rector, tek. Nánásy András táblabíró, s az egri érseki lyceumbeli tudós professor uraknak, nemkülönben Breidsver Károly s Horváth József orvos, Jäkel Gordián sebész és számos idegen vendég uraknak és a tek. seminarium számos nevédekének jelenlétökben a beteg felkelvén ágyából, rosszulletéről panaszkodnék; majd azután egyéb változásai mint betegsége kezdetén (dec. 10-én) egyazon szavakkal fejezvéni ki magát, ugyanazon helyeken, álméltodtató pontossággal, egy percciglen a beteg által kijelölt időpontban kerültek elő. Melyek lefolyta után 12 óra felé a nézőket csudálkozásba ragadó, mintegy fél óráig folyvást tartó proteusi formájú görcsök jelentek meg, melyek a testnek különféle helyezése által csudás képeket formálnak. Majd azután két fertály egyre előre boesátván egy hálaadó beszédet, melyben a főtitkel. rector úrnak kívált, ki iránt betegsége alatt természetes és ártatlan, de egyszerűs mind illő tisztelettel viseltetett, nyájas lebecsütözéséért, szives részvételéért, különösen indulatjáért s jó akaratjáért, orvosának s társainak éji s nappali fáradozásikért hálás köszönetet mondá, s elvégezvén, mint a lelketlen lerogyott.”

* Szepessy fejében ugyanis szintén az forgott, a mit másoktól is hallani, hogy az egyházi javak alapjukban állami javak, mert királyoktól adományoztattak. Ez tévedés. Állami javak újabb valami. Sz. István s utódai az Árpádok család birtokából dotálták az egyházakat, amint erről Pauler Gyulának „A magyar nemzet története az arpadházi királyok alatt” című új művében olvashatni. Magának az országnak mondhatni Nagy Lajosig sajtóképeni ingatlan tulajdonát a véghegyek, az erősegek és az ezekhez tartozó földek képezték; már pedig nem ezekből alapították a püspökségek s így jözságaik nem is tekinthetők állami javaknak. Innen van, hogy királyaink a megüresedett egyházi javakat soha más célra nem fordíthatták, mint a magvaszakadt nemesek javait; innen van az is, hogy az egyházi birtokból keletkezett vallás- és tanulmányi alap költségvetése a mai napig nem terjesztetik az országgyűlés elé, az egyetemi alap költségvetése pedig csak újabban per abusum.

A megejtendő választásokra vonatkozólag a kijelölt bizottság ekkép megalakult: A bizottság részéről lettek megválasztva gróf Eszterházy János, Szecsányi Vilmos és Mérey Lajos, a főispán a maga részéről Bacskányi Károlyt, Fodor Józsefet és Lévy Antalt nevezte ki. A szavazatszedő bizottságba következők lettek felvéve: Tagányi Alajos mint elnök, tagokul pedig Hyross József és Kropácsy József. — Megyei főpénztári ellenőrnek Petrikovics Mátyas szolgabíró, ennek helyébe pedig Szathmáry Jenő lett megválasztva.

Elnök vitát keltett a képviselő választási fuvardíjakról készített szabályrendeleti javaslat. Az állandó-választmány javaslatára ellenében gróf Eszterházy János a kerületenkénti zóna rendszert javasolja. Kukan Imre, érsekújvári polgármester, kéri, hogy oly községekben, ahol vasút van a bérkocsik igénybevétele is vétessek tekintetbe.

Emődý József veszedelmesnek mondja a javaslatot, mert ilyképen a sok pénzzel rendelkező képviselő-jelölt az egész kerület fuvarait lefoglalhatja a maga választói számára már egy pár héttel előre.

Mérey Lajos óhajtja, hogy a szabályrendeletben kötelezettek mondassék ki a fogatok előállítására, mint a katonáknak az előfogat. Sőt minden választó köteleztessek szavazati jogával élni, vagy mint más művelt államokban, ahol a választástól elmaradt választó magát igazolni tartozik, hogy miért nem jött el, ellenkezőleg, vagy nem elfogadható ok miatt, meg is bírságotlatik.

Dr. Gyürky Géza az ilyen megrendszabályozást a személyes szabadság megsértésének tekinti, és mint törvény ellenest el nem fogadja.

Craus István úgy kívánja módosítani, hogy minden község részére a választási helytől számított távolság szerint állapítsák meg a fuvardíjat.

Markhot alispán bevallja, hogy a sok felszólalás őt is kapacitálta, és belátja az állandó-választmány javaslatának helytelen voltát, és imigy formulálja, hogy a választási helytől 2 kilométeren belül eső községek választói nem tarthatnak igényt fuvardíjra, az egyes kerületek többi községei pedig három zónába osztassanak be, és pedig az első zónába 2 kilométertől 10-ig, a másodikba 10-től 20-ig, ezen felül pedig a harmadikba, egy fogat kap 4 választóval az I. zónában 75 krt, a II-ikban 1 frtot, a III-ikban 1 frt 25 krt fejenként. A miniszteri rendelet értelmében július és augusztus hónapokban 25 kral fejenként többet. Egyhangulag lett elfogadva.

A főispán 1/2 órakor felfüggeszti az ülést. 1/4 órakor újból megnyitja. Az alispáni jelentés részleges tárgyalásánál Emődý József a rossz közbiztonsági viszonyokra utal, melyek dacára az alispán a viszonyokat kielégítőeknek nevezi, holott a hírlapok telekürtölik a világot a számtalan betörés, rablás és utonállással.

Gróf Eszterházy János kéri a bizottságot, hogy a csendőrség szaporítását kívánják a belügyminisztertől.

Az alispán jelenti, hogy a mint a lapokból értesült a történetekről, tüstént intézkedett, hogy a csendőrség a n.-tapolcsányi és zsambokréri járásban, később a vágyújvári és póstyéni járásban szaporítsák; a pozsonyi kerül. parancsnokság azonnal intézkedett, a mennyiben az ugynevezett repülő őrsökkel bejáratta az egész járásokat. Külömben, a betöréseknek, melyekről beszélték a lapok, csak néhány tojás és palack bor lett áldozata, ezért nem is jelenthette, hogy rosszak a közbiztonsági viszonyok.

A vármegyében üresedésbe jött 12 megyebizottsági tag helyének választás utáni betöltésére november 23-ika tűzetett ki. — Egyebekben a közgyűlésről jellemzőleg szól a következő cikk.

Mozaik a közgyűlésből.

Őszi rendes közgyűlés. Ez nánunk annyit jelent, hogy napirendre tűzetik 150 tárgy; ezek közül tárgyalás alá kerül 3—5, ledarálás alá esik a többi. Most is így volt, s ezt nevezik közgyűlési határozatoknak.

Beüött a béke-hire, s még kisebb a közügyek iránti érdeklődés, mint előbb volt. Az alispán meg a várnagy nem is számítottak még a megjelent 70—80 tagra sem, mert a székeket valahová kölcsön adták, úgy hogy a t. bizottsmányi tagok egymás előtt és alól buzgatták ki a rendelkezésre hagyott székeket. Talán ezen ülőhely-hiány is volt az oka, hogy már 12 óra után sokan nem állták a vitát, s elmentek ebédelni.

A főispán megnyitó beszéde valóságos béketurbekolás volt. Hangja mélabús, tekintete esdeklő, a beszéd tartama egészen fehér. Annak a fenhéjazó hangnak és tekintetnek, s annak a rártartós csipkedő tartalomnak nyoma veszni látszik, mely Bánffy népének annyira tetszett, s annyira hiányzik. Nemely notorius Bánffy-fulajtar úgy húzódott meg, mint a lefórrázott...

Első tárgy: Cicero pro domo sua. Fizetésrendezés, mindefféle kikerekítés. Ennek is több, annak is több s azután 24000 korona hiány. A főbírák járjanak saját fogataikon. Ergo kapjanak nagyobb dotációt. Ebből a dotációból azonban jó lovat meg kocsit nem igen vesznek. S hogy az istállót, szénát, zabot, kocsist stb. egész éven át ki fizesse — ez már nem a vármegye gondja. Ha kifutja egyik-másik falusi notáriusnak, miért ne fussa ki a főbíráknak.

Mindezekon felül 2% pótdadó emelés évi 30,000 frt a tisztviselők fizetésének javítására. Ezen kérdésnél azután nem is lehet rossz néven venni az örökké elégedetlen Rudnay Istvánnak, hogy a 2% pótdadót sehogy sem akarta külön megszavaztatni.

Hát meg kell vallanunk, hogy a vármegyeházán ügyesen kezelik a béke-beütés hitének évadját. Erősen iparkodnak javítani, emelni és rendezni a fizetéseket. Több mellekes-emelés; személyi pótlékok, lakbér, iroda-átalány, stb. stb. Sietnek. Ők tudják miért.

Legtöbb érdeklődés mutatkozott a képviselő-választási fuvarok kérdésénél. Főszóaltak Emődý József, Mérey Lajos, Craus István, dr. Gyürky Géza, gr. Eszterházy János, Kukan Imre, Markoth Gyula, dr. Kostyál Miklós, dr. Bangha Sándor.

Valóban érdekes volt megfigyelni, miként találkoznak a rokonlelkek.

Az állandó választmány javaslatát az alispán, a főjegyző és a főjegyzés dolgozták ki; ők benn vannak a hivatalokban, élvezik a hatalom előnyeit, ergo támogatják egymást.

Craus a volt alispán, dr. Bangha a volt főjegyzés, Sporzon Ernő a volt képviselő — fuerunt! — ezek is támogatják egymást.

Szerencsére indítványt tett gróf Eszterházy János is.

A mit Markhot és dr. Kostyál javasolnak, azt nem fogadhatja el Craus, s a mit Craus javasol, azt nem fogadhatja el Markhot, mert — nagyon szeretik egymást.

Inter duos litigantes tertius gaudet, s a vitának vége az, hogy elfogadták gróf Eszterházy javaslatát, az alispán által ügyesen véghezvitt átalakítással.

Az állandó választmány 3 zónát javasolt: 1. 2—10 kilométer, 2. 10—20 km., és 3. 20 kméteren túl. S ez a három zónarendszer megmaradt gróf Eszterházy 1—15, 15—24 és 25-től több zónái helyett.

Gróf Eszterházy fejenként 1 koronát, a 2-ik zónában 75 krt, a 3-ikban 1 frtot javasolt. E helyett Markhot 75 kr, 1 frt, és 1 frt 25 kr javaslatát lett elfogadva. Hanem azért a publikummal Markhot mégis elhitette, hogy gróf Eszterházy javaslatát fogadta el.

Emődý József és Mérey Lajos alapos leckét vettek a vita folyamán abból, miképen értelmezik a békét a megyeházán.

Ezek a jó urak ugyanis a fuvarok biztosításáról, a választási kijátszások lehető korlátozásáról merészelték ábrándozni. Bezzeg beüött azonnal a Bánffy-szellem.

Egy hajszál igazat sem adtak nekik. Craus István és dr. Gyürky Géza majdnem az eszüket ficamították ki. Craus pláne azt a nagy államférfiú bombastot eresztette szelnek hogy az államnak csak három alaptörvénye rendelkezik köztelherről, s ezek: a közadózás, a katonaszolgálat és az általános tankötelezettség.

Most már értjük, hogy ez az ur miért hallgat az országgyűlésen, mint a hal.

Hanem azután Emődý József igazi uemes pathoszzal magyarázta meg Bánffy népének, hogy velők soha sem fog egyetérteni, mert őket minden kérdésnél az önédek vezeti, ellenben őt és társait: a közjót.

Delután már alig volt néhány ember a teremben.

Emődý József rendkívül nagy zavarba hozta a főispánt, alispánt és a csekély számban jelen volt hivatalt, midőn az alispáni jelentés közigazgatási részénél Széll Kálmán és Darányi Ignác minisz-

tereknek bizalmat szavazni indítványozott, az Ausztriával kötött kiegyezés állategészségügyi kérdéseiben kivívott sikereikért.

Zavarodottan tekintettek egymásra, bántotta őket Emődý ügyes fellépése, s nem lehetett az indítványt mellőzniök. Fölkelt az alispán, támogatta az indítványt, s azzal mentegetődzött, hogy ő csak azért nem tett ilyen indítványt már most, mert azt korainak vélte, a mennyiben az Ausztriával kötött kiegyezést az országgyűlés az ő tudtával még nem tárgyalta.

Craus István rögtön észre is vette ezt a nagy botlást, lévén a kiegyezés már letárgyalva, és Ausztria részéről az ottani 14. § alapján életbe is léptetve, s nagy örömmel sietett dr. Janits Imrének megszúgni, hogy — milyen szépen süt a nap.

Nagyon helyes volt Emődýnek interpellációja a közbiztonsági állapotok és Kubinyi Endre fölszólalása az oláh cigányok iránt. Az alispán nagyon tapintatosan felelt meg mindkettőnek, mondván in merito — semmit.

Befejezésül Sporzon Ernőnek sikerült az ő kedves dr. Filberger-jét lefőzni a privigei helyi kérdések egyikenél. Az állandó választmány Sporzon kedve szerinti indítványt tett, mely dr. Filbergernek a főbírónak álláspontjával ellentétes.

Igy harcolnak a privigei kaszinói ellenfelek, még a megyei teremben is egymás ellen. Hanem azért találóan szólott közbe Sporzon Ernőnek Kubinyi Bandi, hogy: még sem lesz Sporzoné a privigei mandátum! Silens.

Ujdonságok.

Személyi hírek. Kégl György, fehérmegei nagybirtokos mint a nyitrai gimnázium volt tanulója szintén részt fog venni a gimnáziumi új épület holnapi felavatási ünnepélyén; lakása várban a püspök ur ő méltóságánál lesz. — Hegyi Gyula, a miavai főszolgabírói hivatalhoz díjnoknak lón kinevezve. — Geőreög Lajos nagysurányi segédjegyző és anyakönyvvezető-helyettes állásáról lemondott.

Egyházmegyei hírek. Czvincsek János nagy-dívnai és Bucsó István alsó-orechói plebániát kaptak. — Áthelyeztettek: Brestyenszky Dező ideigl. adminisztrátornak Szellecre és Krasznayánszky János Alsó-Hricsórol káplánnak Ocsadnicára.

Halálozás. Rendár János Albert, szent Ferenc-rendi aldozópap és helyettes házfőnök, ki éveken át Nyitra vármegyében is mint segédlelkész különböző helyeken működött, folyó hó 25-én életének 65-ik, szerzetesi hivatásának 47-ik, papságának 41-ik évében, vesebajban rövid szenvedés és a halotti szentségek átjatos fölvétele után Zsolnán jobblétre szenderült. Adjon Isten örök nyugodalmat neki!

Kérelem. A folyó október hó 25-én tartott értekezleten történt megállapodás értelmében, felkéretnek a nyitrai főgimnázium egykori tanulói, hogy f. é. október hó 30-án reggel 8 órakor a városház nagytermében gyülekezni szíveskedjenek a végből, hogy onnét testületileg vonulhassunk a gimnázium épületének felavatási ünnepélyére. Dr. Pachner Antal, értekezlet elnök.

Műkedvelői színelőadás. A nyitrai katolikus legényegylet ma vasárnap, október hó 29-én, Piarista-utca 22. sz. alatti helyiségében, házalapja javára táncmulatsággal egybekötött jótékony célú színelőadást rendez. Színre kerül a „Puszták réme” c. enekes népszimnű, négy felvonásban. Kezdeté este fél 8 órakor. Belépti díj személyenként 1 korona. Az előadásra, mely iránt városszerte nagy az érdeklődés, jegyek előre válthatók Feitscher Ernő egyleti pénztáros üzletében.

Kiegészített választmányok. A legutóbbi okt. 26-án tartott megyei bizottsmányban egyes választmányok, illetőleg bizottságok következő tagokkal lőnek kiegészítve: 1. A közigazgatási bizottságba: dr. Janits Imre, Dióssy Imre, Lévy Antal, Szirányi György és Vagyon István. 2. Az állandó választmányba: gróf Eszterházy János, Markovics János, Papánek Lajos. 3. Az ellenőrző bizottságba: Mayer Károly. 4. A népnevelési bizottságba: Vagner József. 5. A statisztikai bizottságba: Pollák Izidor. 6. A lőtenyésztési bizottságba alelnökül: Leidenfrost Károly. 7. A lovatató bizottság elnökül: a nyitrai Csillaghy György, nagy-tapolcsányiba Hyross József, a nyitra-zsambokréhibe báró Haupt-Stummer Lipót, a privigeibe Tarnóczy Béla, a galgóciba Szandner Ernő, az érsekújváriban Gross Hugó,

vág-sellyeibe gróf Esterhazy János, a holicsiba dr. Papánek Lajos, a szenicibe Vayon István, a póstyénibe gróf Zedtwitz Utz. S. Árvaszéki ülésekben szavazattal bíró ülnökök: Riszner Károly. 9. Az igazoló választmányba: Czeizel Gábor, Kovács József, dr. Lakits István, Magyar Miklós, Merkader Ede. 10. A színházba: dr. Kovách Ödön. 11. Helyettes tiszti főügyész: dr. Janits Imre.

A gimnázium volt tanulói

a f. hó 25-én tartott értekezleten számosan jelentek meg, s egyhangulag az értekezlet elnökévé dr. Pachner Antalt — a ki 1828 ban a II-ik grammatikát az itteni gimnáziumban jelesen végezte — és előadóvá dr. Rudnay Sándort választotta. A legnagyobb egyetértéssel a következőket határozták el: f. hó 30-án a főgimnáziumi épület felavatási ünnepélye napján, reggel 8 órakor a városháza dísztermében gyülekeznek, s onnan 1/9-kor Markhot Gyula nyitrávámegye alispánja vezetésével a piarista templomba mennek, szentmise után a tornacsarnokba vonulnak, a hol az ünnepély tárgysorozata 4-ik pontja után Markhot alispán beszédet mond a volt tanulók nevében, este pedig testületileg vesznek részt a diszvacserán. Hogy ezen ünnepély maradandó emléket hagyjon hátra, elhatározták, hogy „a nyitrai gimnáziumba 1900-ik évig járt tanulók alapítványa” cím alatt önnönmaguk közt eszközözendő gyűjtés útján oly nemű alapítványt létesítsenek, melynek kamataiból oly árva, vagy szegény tanulók valláskülönbség nélkül, a kik jó erkölcsűek, habár kielégítőleg tanulnak is, ruházattal fognak ellátni.

Dr. Saul Nehemias Tichmann.

Egy vakmerő zsidó svindlerről érkezik hír Szarajevóból. Dr. Saul Nehemias Tichmann a neve, a ki sorban felkeresi a jobb modú keresztényeket s előadja, hogy ő is keresztény akar lenni. Tichmann a mult ó-zsel Nyitrán is megfordult, s itt meséivel heteken át bolondította a zsidókat. Többi közt előadta, hogy ő katolikus pap, Rómában eltérítették őt szülői vallásától erőszakkal, ugymond, és az 1896-iki millenárius ünnepen a pápa 12 kiküldött által képviseltette magát, s ezeknek egyike ő Tichmann azt hazudta a nyitrai zsidók előtt magáról, hogy ő a nőszervek ellenőrzésével van megbízva. — De most megtér és újra ősei vallásához ragaszkodik. — És akadtak Nyitrán még intelligens zsidó emberek is, akik az ő plump hazugságait készpénznek vették. Most a Magyar Állam a következőket írja róla: A gazembernek nem éppen rokonszenves megjelenése, s folytonos pénzhasználatára felkeltette irányában a gyanút s azután — kerekelt oldott. Utána kutattak dr. Saul Nehemias Tichmann viselt dolgainak s ekkor rájöttek, hogy a család zsidónak 1896-ban Nagyváradon és Budapesten sikerült több főpapat megalapnia s tőlük pénzt kiesikarni, s 1896. év május havában Nagy-Szebenben is jelen volt, a hol lazarisztának adta ki magát, kit Rómából küldtek Erdélybe, hogy egy templomra gyűjtsön. A legkiválóbb szemtelenséggel arra kínálkozott, hogy pápai kitüntetések és titulusokat könnyen kieszközölhet s állítólag ily uton számosakat megszindlített. N-Szebenben végre pórult járt, ott egy pap átnézte a svindler okiratait, a melyek mind komisz hamisítványok voltak. Utazótáskájában zsidókönyveket, ajszakálakat, stampigliákat és egyéb a svindlermesterséghez szükséges tárgyakat, valamint breviariumot, stolat stb. találtak. Kintant, hogy 1864-ben Pülicában (Orosz Lengyelország) zsidó szülöktől született, Bécsben állítólag egy szerzetben mint konvertitát vették fel, a honnan azonban megszökött. Későbbben Trierben lopás és csalás miatt 15 havi börtönrre ítélték el. A nagyszzebeni kir. járásbírósa a zsidó svindlert 21 napi elzárásra és 10 forint pénzbüntetésre ítélte. Ennek a büntetésnek hősiesen eleget téve, elment a rabbinushoz, a ki a legteljesebb ceremóniák közt visszafogadta a kiválasztott nép sorsosai közé s a nagyszzebeni zsidók tetemesnek mondható pénzüsszeggel látták el a gazembert. Így könnyen elutazhatott s Aradra ment, a hol Szarajevóba való érkezése előtt rabbinus-kandidátus is volt Szarajevóból történt megszökése óta, hogy hol tartózkodik, nem tudni.

Tégladarabok a nyitrai főgimnázium történetéhez.

Az újonnan átalakított nyitrai kath. középiskola történetéhez felemlítjük, hogy a tervezetet Alpár Ignác budapesti építész készítette. Az építkezés tartott 1889. március 15-étől szept. 15-éig. A munka keresztülvitelével ifj. Tomascsek János, előnyös nevű nyitrai építész volt megbízva, ki azt Schön Károly építészvezető közreműködése és Müller Vilibald kir. főmérnök ellenőrzése mellett, a menyében a tervezet határai megengedték, a legnagyobb melegegedésre keresztül vezetete. Az építési

költség 85,000 frt. — A gimnázium most kiterjed a régi épület azon szárnyaira is, melyek azelőtt teljesen ismeretlenek voltak a tanulók előtt. Vagyis a régi tornaterem fölött lévő, sőt az egykori honvédiaktanyának használt épületrészre is. Mindegyik terem 1 méter 60 cm.-rel lón emelve, úgy hogy most a ternek 4 méter magasak. A régi boltozatokat lebontották és helyökbe vasra-vezeteket alkalmaztak. — **Földszint:** a piarista-utca szülő egész front a nyitramegyei muzeumnak van szánva, három teremmel és az udvarra szóló részben egy szertárral. Ugyanitt van két tanterem, a pedellus lakások, a mosdó és ruhaház, a tornatanár szobája. Továbbá innen egy fedett folyosó vezet egy a régi szabad tornatérre épített fedett tornahelyiségbe, mely 22 m. hosszú és 10 1/2 m. széles. — **I. emeleten:** van 7 tanterem, tanári ülésterem, tanári könyvtár, vegészeti tanterem és természetrajzi szertár, lépcsőház, tanári terem. — **II. emeleten:** 4 tanterem, 1 rajzterem, 1 fizikai szertár, 1 természettani kísérleti terem, 1 ifj. könyvtárterem, 1 földrajzi és 1 vegészeti szertár. — A tantermek elég bővekek és minden modern követelménynek megfelelők. Kivülről fűtő Meidinger-féle kályhakkal és ventilációval. — Az illemhelyek tőzegrendszerrel vannak felszerelve. — Az udvar egy méterrel leásva és a lépcsőház részben sziklára van építve. Ennek alapjai lerakásánál tetemes csontváza akadtak. — A kut 6 méterrel mélyítve a sziklába, a mi csak robbantással volt elérhető. Az építkezéshez jobbára a régi anyagot használták, mely még igen jó volt, az új téglát, közel felmiliót, a nagysurányi, részben a nyitrai téglagyár szolgáltatta.

Iskolaszenteselés.

Darázs községnek csak e nyáron új és díszes mezbe lón öltözve különben szép stílu diplomá, s f. hó 22-én megint örömmünnepet ült e község, mert e napon áldotta meg és adta át rendeltetésének díszes iskoláját Markovics János egyházmegyei főtanfelügyelő. Az új iskola, mely Bende Imre püspök ur bőkezűségének és a község áldozatkészségének köszönheti létét, újabb bizonyítéka annak, hogy az egyház mennyire szíven viseli a népoktatás ügyét, és hogy erejéhez kepest igyekszik a törvény követelményeinek megfelelni, mert a darázi új és két tágas tanteremből álló iskolai épület úgy a pedagógia és higienia, mint a felszerelés tekintetében kiállja a versenyt bármely állami iskolával. De ezen új iskola a megújított díszes templommal együtt hirdetője egyuttal Gerháth Mihály plebános buzgóságának és ama nemes törekvésének, hogy szegény hiveinek lelki és testi ügyét és jólétét előmozdítsa, a miben a templom és iskola egyik legfontosabb tényező. Adja Isten, hogy eme nemes törekvéseinek gyümölcset még sokáig élvezhesse és az Isten dicsőségére, az egyház és a haza javára irányuló fáradságának és munkásságának jutalmát már itt e földön elérhesse! — a.

A sasvári esp. kerület tanítói f.

hó 19-én tartották rendes évi közgyűlésüket Sasvárott, Kucséra holicsi esp.-pleb, elnöklete alatt, ki a gyűlést megnyitván, részvetel emlékeztet meg Matulay hoicsi kántor elhunytáról és bejelentette, hogy nov. 16-án lesz a kántor választás. Azután Veressik sasvári tanító tartott gyakorlati előadást. Majd a beérkezett pályamunkák bírálata következett. A 2 szakterelemmel kidolgozott mű címe: I. Hogyan kell a tanítónak a serdültébb ifjuságra hatni, hogy abban az egyház iránti odaadást fejlessze? II. Hogyan kell a népet tovább nevelni iskolán kívül, nyújtva a népnek kath. könyvtárak alapításával egészséges szellemi táplálékot? A 2 mű pályanyertes szerzője: Tomcsék Imre broczkói főtanító. Ezen 2 kitanító mű — írja tudósítónk — megérdemelné, hogy széles körben olvassák, de különösen a tanítók! Következtek az indítványok és a névsor kiigazítás s a jövő gyűlés helye; végül egy kedélyes társasébd.

Nagy-Tapolcsányból

jelentik, hogy a ker. papság legutóbbi N.-Tapolcsányban tartott rendes öszi gyűlésén — a már tavaszi koronán hozott határozata értelmében — 60 frtot adományozott a kath. egyetem létesítésére, lekötelve magát évente tovább is ily összeggel hozzájárulni a magasztos cél eléréséhez. A pénz addig is a nagy-tapolcsányi takarékpénztárba elhelyezve, a kerületi rendes esperes által kezeltetni fog. Jövő hó 19-én megkezdik N.-Tapolcsányban a buzgó lazariszta-atyák népmisssioi ajtatosságukat, a mely ugyan most jubilaris — évszázados — misszió lesz, hirdeti ezt a templom bejáratánál 1799. felállított szép misszió kőkereszt. A magyar szónoklatok tartására várják ide a főt. Lollok József egykori esztergomi kanonok, pápai praelatus és a becsi Pázmáneum felejthetetlen rektorát is.

Tűz. Brockón e hét elején óriási tűzvesz pusztított, melynek 60 ház és 14 pajta esett áldozatul. A község Krádlov nevű része pusztult el. Sok baromfi és házi állat mellett sajnos egy emberélet, bizonyos özv. Kiszelyné is oda veszett, aki egyik épületben megfulladt. A kár tetemes, egyelőre még meg sem állapítható. A tüzet gyermek gondatlansága okozta.

Irodalom.

Emlékkönyv. Fennállásának tizedik évfordulója alkalmából kiadta a nyitrai nagyobb papnevelő-intézet magyar egyházirodalmi iskolája. Nyitrán, 1899.

Büszkeséggel hirdetjük olvasó-közönségünknek ezen 281 oldalas, szép kiállítású kötet megjelenését, mert a miénk, a mi fiatal növendékpapjaink eredeti dolgozataiból álló munka az. Mint egykor Kazinczy örömmel üdvözölt mindenkit, a ki a honi magyar nyelv művelésére tollat fogott, úgy üdvözöljük mi az ifjú levitákat a szellemi termelés, az írói munka terén; mert az egyháznak és a hazának szellemi nagyságát munkáló férfiak sorába állottak. Üdvözöljük bennük a jövő reményét, mert csak az a nemzet tartható a nagyok közé, mely szellemi tőkében gazdag. Ez a kötet pedig több az egyszerű törekvésnél, az már számot tevő munka. Tartalmas és jó nyelvezetű; észt és gondos munkát árul el. 8 értekezést és 3 beszédet foglal magában, olvasásra méltót, több ez egy ifjú munkájánál. Midőn megjelenését, mint nyitrai terneket jelezzük, elismerést szavazunk egyuttal dr. Franciscy Lajosnak, az iskola vezetőjének, hogy vezetése alatt ilyet termelnek növendékeink.

Közgazdaság.

A kertészeti kiállítás Budapesten.

(Vége)

Itt mellékesen megemlíttem, hogy a nyitrai gazdasági egyesület e tekintetben az ő működési területét négy kerületre osztotta fel és azokra nézve a következő gyümölcs-fajtokat ajánlja:

I. *Privigyei kerület.* Masánszky, szürke öszi és a muskát renet; uralkodónő-körte, és a teli Siegel-körte.

II. *Oszlány-Zsámbokrúti kerület.* Fehér teli pogácsa-alma, fehér tafet és muskát-renet; nagy úvegkörte és a mechelní Josefín-körte.

III. *Trencsén-Bádai kerület.* Kaseli nagy renet, Ribston-Peppin, vörös Stetin-alma; főh-receg Nándor és a takaréki-körte.

IV. *Nagytapolcsányi kerület.* Angol teli arany parmén, vörös teli kalvit, Cuarlemovszky-alma; erdei vajkörte és virgulense, másképp egri körte.

A gyümölcstermesztéssel szorosán függ össze annak helye és olesó csomagolása, illetve szállítása, a mi nem oly esekélyesség, mint a hogyan azt talán sokan képzelik. A kiállítás rendezői erről is gondoskodtak, bár e tekintetben a Rohoncziféle szőlő-rámákat kivéve, praktikus dolgot alig láttam. Az egyes kosárfonók által készített kosarak kiállítása csak annyiban helyes volt, hogy a gyümölcstermelők tudomást szerzhettek azokról, de valami új dolgot nem mutattak be. Ugy a gyümölcstermelők, valamint a kereskedők abban egyhangulag megegyeznek, hogy csak azon kosarak, ládák stb. lesznek alkalmasak a hazai gyümölcs tömeges szállítására, a melyek olesók, tartósak és a wagonba tērpocsekölés nélkül elhelyezhetők. Mindezekre tekintettel volt Rohonczí G. török-becei birtokos az ő szőlő-rámáinak összeállításánál, a melyek egyszerűségük mellett általános feltűnést kelttettek.

A feldolgozott vagyis a konzerv-gyümölcs gyengén volt képviselve. Nálunk ezen iparág eddig teljesen hiányzott, pedig miként sok másért, úgy ezért is eddig rengeteg összegeket fizettünk a külföldnek. Felső-Olaszországnak, különösen Milánónak ez fő jövedelmi forrását képezi. A külföldi utazásaim alatt sehol oly sok befőttet és kandirozott gyümölcsöt nem láttam, mint Milánóban. Nem kevésbé érdekes volt a kiállítás azon része is, a hol a gyümölcsfeldolgozó-gépek, eszközök és mindenféle rovarirtó készülékek voltak bemutatva.

A konyhakerti termékek már el nem férhettek bent a pavillonban, azok mint a pavillon falai mentében voltak kiállítva. Itt is, a kertészet ez ága iránt érdeklődők sok és igen szép dolgot láthattak, de már az óriási tökök, kaposzták, kalerábék kevésbé voltak képesek a látogató közönség figyelmét lekötöni, legnagyobb részük a hideg, csipős éjszakai szél elől a pavillonba menekült és ott a szép gyümölcsben gyönyörködött.

Az országos kertészeti kiállítást dícséret illeti, hogy a kiállítás rendezése által a vidéki gyümölcs-termelőknek módot juttatott gyümölcs-termékeik bemutatására, és így a hazai gyümölcs-termelés fellendítésére is nagyban hozzájárult. Kívánatos, hogy ilyen fajta gyümölcs-kiállításokat a vidéken is minél gyakrabban rendezzék, így lehet ez, különösen a hegyes felvidékek rövid idő múlva a nyomott gabonáruk mellett, fő jövedelmi forrása. *Paska István.*

Nyílt tér.

(E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.)

Köszönetnyilvánítás.

Kegyelmes főpásztor püspök úr ó méltósága a darázsai iskola építéséhez hozzájárult kegyes adakozásként ezerhatszáz, a község pedig ezer-nyolcszáz forinttal, mely adományáért a helybeli plébános püspök úr ó méltóságának ezuttal is leghalásabb köszönetét saját és híveinek nevében kifejezi. *Gerháth Mihály,*
plébános.

Szőlőajtvány-eladás!!!

Szécsi Ferenc nyitra-zoborhegyi szőlőtelepen f. év tavaszán készült **20.000 darab szőlőajtványból** tökéletesen összeforrott gyökere ajtvány kerül **november havában** eladásra következő

különleges csemegefajokban:

Szagos Chasselas (Passatutti) elsőrendű faj.

Tokaj Angevine rózsaszínű, igen nagy fürtű, nagyszemű, bőtermő.

Muscat Dr. Robert Hogg fehér, erős muskotályízű, nagy fürtökkel, bőtermő.

Chasselas de Fontainebleau nagyszemű fehér, bőtermő.

Queen Victoria óriás viaszszárga nagy szemű fürtökkel.

Ezen kívül:

Ezerjő, bőtermő kiváló borfaj.

Ezer darab ára 135 frt. Száz darab ára 14 frt.

806/1899. vh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi XL. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nyitrai kir. járásbíró V. I. 387/99. számú végzése által Mayerhuber Ferenc végrehajtó javára **Bába Sándor és társai** dícskei lakosok ellen 550 frt tőke, ennek 1894. év III/25 hó napjától számítható 6% kamatai és eddig összesen 43 frt 51 kr perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1020 frtra becsült 1 asztag buza, 1 asztag árpa és 1 kazal szenából álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 387-2/1894. számú kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén vagyis **Dicskén Bába Sándor kertjében** leendő eszközlésére **1899-ik év november hó 4-ik napjának délutáni 2 órája** határidőnül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi XL. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérők becserón alul el fognak adatni.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi XL. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Nyitrán, 1899-ik év október hó 22. napján.

(P. H.)

Valyi Lajos,
kir. bírósági végrehajtó.

TELEFON-szám 64.

2-2.

Tüzifa- és kőszén-üzlet megnyitás!

Van szerencsém a t. közönségnek szives tudomására hozni, hogy **Nyitrán, az Erzsébet-uton 39. sz. alatt**

TÜZIFA- és KŐSZÉN-ÜZLETET

nyitottam. — Iparkodni fogok, hogy t. vevőimet, úgy olcsó árak, mint szolid és pontos kiszolgálás által tölem telhetőleg kielégíthessem.

Szives pártfogásért esedezve, maradok kiváló tisztelettel

Bárdach Henrik.

Legnagyobb nyeremény

legszerencsésebb esetben

1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyeremény **JEGYZÉKE.**

A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben:

1.000,000 korona

A nyeremények részletes beosztása a következő:

Kézpénzben fizelendő	Jutalom	Korona
1	Jutalom	600000
1	nyer. á	400000
1	" "	200000
2	" "	100000
1	" "	90000
1	" "	80000
1	" "	70000
2	" "	60000
1	" "	40000
5	" "	30000
1	" "	25000
7	" "	20000
3	" "	15000
31	" "	10000
67	" "	5000
3	" "	3000
432	" "	2000
763	" "	1000
1238	" "	500
90	" "	300
31700	" "	200
3900	" "	170
4900	" "	130
50	" "	100
3000	" "	80
2900	" "	40
50,000	nyer. és jut. összegben	13.160,000

Az ötödik nagy m. kir. osztálysorsjáték nem sokára ismét kezdődik és

100,000 sorsjegyre **újából** **50,000** nyeremény

jut, vagyis az oldalt levő nyereményjegyzék szerint az összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog. A nyeresi esélyek tehát, mint már általánosan ismeretes, óriásiak.

Összesen tizenhárom millió 160,000 koronát sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

egy millió korona.

Szives mielőbbi megrendeléseknél eredeti sorsjegyeket a tervszerű eredeti árban és pedig:

egy egész I. o. eredeti sorsjegyet 6.—
" fél " " " 3.—
" negyed " " " 1.50
" nyolcad " " " .75

küldünk szét utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése ellenében.

A huzások után megküldjük tisztelt vevőinknek a hivatalos huzási jegyzéket, hivatalos tervezetek pedig díjtalanul állanak rendelkezésre. A huzások a magy. kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan történnek és azoknál mindenki megjelenhetik.

Kérjük a rendelményeket mielőbb, legkésőbb azonban

f. é. november hó 16. és 17-ig,
mely napon a huzás van,

hozzánk beküldeni.

Török A. és Tsa

a m. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítói
Budapest, V., Váci-körut 4/a.

Sok és nagy nyereményt fizettünk ki tisztelt vevőinknek; rövid idő alatt két millió koronánál többet.

Rendelőlevel levágando

Török A. és Tarsa uraknak Budapest.

Kérek részemre ..... I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervszettel együtt küldeni.

Az összeget ..... frt } utánvételezni kérem }
} postautalvánnyal küldöm. } A nem tetsző törlendő.

Pontos cím

Az érsekújvári járás főszolgabírájától.

6560/99. szám.

Pályázati hirdetés.

Nagy-Surány nagyközségben

a segédjegyzői állás

Lemondás folytán megüresedett, ezen állásra ezen-
nel pályázatot nyitok, pályázók tartoznak folya-
modványaikat képességüket igazoló bizonyítvá-
nyokkal felszerelve **ez évi november hó 10-ig az érsekújvári járás főszolga-
bírói hivatalához** benyújtani. Később be-
érkező folyamodványok tekintetbe nem vétetnek.
A választás f. évi november hó 13-án d. e. 10
órákor **Nagy-Surányban** a község házában fog
megtartatni.

A megválasztandó segédjegyző az anyakönyv-
vezetői helyettesé leendő kinevezetése esetén
tartozik az ezzel járó munkákat teljesíteni. Fize-
tése évi 400 frt.

Nagy-Surány, 1899. évi október hó 21-én.

Turchányi Ödön,
főszolgabíró.

Vincellér kerestetik,

megbízható, ki az amerikai ala-
nyok telepítésében teljes jártas-
sággal bír, mélt. gróf Károlyi
Lajos úr salgóhói szőlőjébe. —
A véglegesített szolgálat nyug-
díjképességgel jár.

Tótmegyer, 1899. okt. 21.

1-3.

Jószágfelügyelőség.

Nyitrai Népbank zálogkölcsön-osztálya.

Zálog-árverés

1899. november 7.

Mindazon ékszerek és zálogtárgyak, me-
lyek 1899-ik évi június végeig ki nem
váltattak vagy át nem irattak, f. é. novem-
ber 7-én a Nyitrai Népbank termében dél-
után 2-4 óráig tartandó nyilvános árverésen
eladatni fognak.

Fizetési halasztások csak 10% lefize-
tése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavar-
nak eleje vétsék, megjegyzendő, hogy azon
zálogtárgyakat, melyeknek határideje már le-
járt és az árverezésre kiszemeltetett, sem
kiváltani, sem átírni nem lehet.

Nyitra, 1899. október 4.

Az igazgatóság.

RÉTAY ÉS BENEDEK

BUDAPEST, IV., Lipót-utca 21. szám.

4-52.

Dús választék mindennemű templomi felszerelvényekből.

Oltárok, szószékek, képeretek, úrkoporsók, lourdesi Mária-oltárok, Mária-trónusok stb.

saját jól berendezett műhelyeinkben bármely stílus és rajz szerint szépen, szolidan és legjutá-
nyosabban készíttetnek el. Tervezetek, költségeloirányzatok készséggel küldetnek.

Elvállaljuk továbbá régi oltárok, szószékek, keretek stb. valamint egész tem-
plomok belső berendezését, alapos újítását, festését, márványozását és aranyozását, ugyancsak
azoknak átalakítását, melyeket kipróbált munkaerőnkkel a legszebben készíttünk el igen ked-
vező feltételek mellett.

A templomok megtekintését, valamint a költségvetést díjtalanul eszközöljük. Megbízható-
ságunkat e téren is számos elismerő nyilatkozattal bizonyíthatjuk.

1898-1899-ik években a többi között a következő munkákat végeztük:

Nyitra m. Galgóc, oltár-átalakítás.	Borsod m. Szirák, lourdesi oltár.
" Gerenesér, főoltár renoválása, új főoltárkép.	" Bánhorváth, lourdesi oltár.
" Darázs, egész templom renoválása, kifestése, üvegablakok.	" Mező-Csáth, úrkoporsó.
" Moosonok, egész templom renoválása.	" Felső-Nyarád, lourdesi oltár.
" Kis-Baáb, egész templom renoválása.	" Ozd, úrkoporsó.
" Kis-Appony, egész templom renoválása és kifestése.	Csanád m. Mező-Kovácskő, főoltár.
" N.-Kér, új főoltárkép.	Győr megye. Révfülék, két oltár átalakítása.
" Nyitra, Apáca-zárda, tornaterem kifestése.	" Gyirmóth, új oltár szentsírral.
" Rákóc, főoltár.	" Gyarmath, Jézus Szíve oltár.
" Krakován, két új oltár.	Heves m. Pétervásár, úrkoporsó.
" Hrádek, lourdesi oltár.	" Csehi, oltár.
" Szent, főoltár és szószék.	" Gyöngyös, Mária-oltár.
" Bajna, lourdesi oltár.	Hajdu m. Egyek, lourdesi oltár.
" Csejte, egész templom renoválása, 5 üveg- ablak, két új mellékoltár.	Hont megye. Ipolynek, főoltár.
" Szered, Jézus- és Mária-szobor.	" Deménd, lourdesi oltár.
" Madunic, egész templom renoválása.	" Adács, úrkoporsó.
Pozsony m. Gerenesér, egész templom renoválása.	J.-N.-Kun-Szolnok m. Rákóczi, oltár.
" Sempte, Jézus- és Mária-szobor.	" Török-Szt.-Miklós, oltár.
" A-Dombó, egész templom renoválása.	N.-Küküllő m. Bolya, főoltár és szószék.
" Pudmeric, egész templom renoválása.	Kolozs m. Bánffy-Hunyad, főoltár és szószék.
" Halmos, egész templom renoválása.	" Radnóth, főoltár és szószék.
" Kajal, új főoltár és szószék.	Moson m. Magyar-Kimle, új főoltár.
" N.-Sur, új főoltár, új mellékoltár és egész templom renoválása.	" Horvát-Kimle, templom renoválása.
" Jakabfalva, úrkoporsó.	" Páski, új mellékoltár és oltárkép-renoválás.
" Lamaes, új főoltár.	" Nezsider, főoltár.
" Cseszte, Jézus Szíve oltár.	" Hegyeshalom, egész templom renoválása.
" Szilincs, főoltár renoválása.	" Kiliti, egész templom renoválása.
Komárom m. Alsó-Galla, új főoltár és mellékoltárak újítása.	Pest megye. Budapest, Angyalföldi országos tébolyda, főoltár.
" Felső-Galla, egész templom újítása.	" Irgalmas nővérek, lourdesi oltár.
" Szent-Péter, lourdesi oltár.	" Erzsébet-kórház, oltár.
" Gyalla, új főoltár.	" Nagy-Maros, úrkoporsó.
" Bad, egész templom újítása és új főoltárkép.	" Szent-Iván, úrkoporsó.
" Kürth, lourdesi barlang szoborral.	" Fajsz, oltár.
Esztergom m. N.-Ólved, Jézus Szíve oltár.	" Adony, Szt.-Háromság oltár.
Bács megye. Szántóva, oltárújítás.	" Pomáz, főoltár.
" Ó-Sziva, lourdesi oltár.	" Taksony, főoltár.
" Baja, templom-renoválás.	" Jakabszállás, lourdesi oltár.
	" Kóka, Jézus- és lourdesi oltár.
	Szabolcs m. Tisza-Eszlár, új főoltár és mellékoltárak.
	" Nyiregyháza, úrkoporsó.
	" Sibirj, főoltár újítása.

Egyházi és egyleti zászlók

Kitűntetve:

Szeged 1876. — Szekesfehervár 1879.

Kitűntetve:

Deés 1879. — Budapest 1885., 1896.

Magyarország legrégebbi egyházi szerek és zászlók gyára

Oberbauer Alajos utóda

József főherceg és Klotild főhercegné asszony ö császári és királyi
fenségeinek udvari szállítója

BUDAPEST, Váci-utca 14-ik szám.

Alapított 1833-ik évben.

Elismert megbízhatóság, pontos és szolid kiszolgálás.

Ajánlom dúsán felszerelt

egyházak és kápolnák berendezéséhez szükséges
tárgyaikat

a legjutányosabb áron, a lehető legjobb kivitelben, nevezetesen:

MISERUHÁKAT,
Pluviale, Dalmatika és Ornatuokat.

Egyházi és társulati lobogók.

Tűzoltók, iskolásgyermek, Mária-társulati, ipartársulati, dalegyleti és temetkezési egy-
leti zászlókat.

Szent szobrokat, csillárokat, ciborium és kelyheket.

Fali és oltárgyertyatartók és oltárlámpákat.

Monstranciák, stációképek, oltárok, úr-koporsókat stb. stb.

Régi ruhák javítását, valamint kelyhek, ciborium, monstrancia, oltárlámpák és oltár-
gyertyatartók megezüstözését vagy megaranyozását elvállalom és olcsón készítem el.
Nagy választék arany, ezüst és selyemhímzésekben, valamint himzett egyházi ruhákban.
Képes árjegyzéket és költségvetést kívánatra bérmentve küldök.

22-26.

Műhímezés

KRAUSE JÓZSEF

templomberendezési műterme
Selmebánya (Hontmegye).

25-52.

Dús választék mindennemű templomi felszerelvényekből.

Mindennemű oltárok, szöszékek, Úrkoporsók stb. megrendelés szerint saját jól berendezett műhelyemben bármely stílus és rajz szerint csinosan, szolidan és a legjutányosabban készíttetnek el.

Elvállalom régi oltárok, szobrok, szöszékek, keretek stb. valamint egész templomok belső berendezését, alapcs ujtását, festését, márványozását és aranyozását, ugyancsak azoknak átalakítását: mindezek nem mások közreműködésével, de saját műhelyemben készülnek.

A templomokban eszközölt munkákról az árjegyzékeimben kitüntetett elismerő okiratok, (melyek bárki által megtekinthetők) szolgálnak bizonyítékkul.

A többi között a következő munkákat végeztem:

- Steffultó. (Hont m.) Oltárok ujtva, a templom festve és új gyóntató-szék.
- Léva. (Bars m.) Templom festve, egyes oltárok ujtva és 4 db. új Cherubin.
- Léva. Zárda-kápolna festése és egy új góth-stílusú oltár.
- Léva. Kórház-kápolna újbóli festése és oltár ujtva.
- Selmebánya. (Hont m.) Kalvárián a keresztjáró ut, valamint az ottani templomok megújítása.
- Selmebánya. Katharina-templom részére egy új mellékoltár.
- Selmebánya. Erzsébet kápolna részére egy tölgyfából készült góth-stílusú oltár.
- Selmebánya. Havi boldogasszony-templom részére egy góth-stílusú oltár.
- Vihnye. (Bars m.) A fő- és 2 mellékoltár szentségtartója ujtva.
- Hont-Besenyő. (Hont m.) Két oltár és egy szöszék ujtva.
- Alsó-Almás. (Hont m.) Egy új római stílusú főoltár, gyóntató-szék és templom festése.
- Ipolyságh. (Hont m.) Egy Lourdi és egy Jézus szent Szíve oltár stb. sittal.
- Hosszúfalva. (Nyitra m.) A templom festve és oltárok s szöszék ujtva.
- Egeg. (Hont m.) Egy új Lourdi és egy Jézus szent Szíve oltár.
- Vámos-Ladány. (Bars m.) A templom festve és egy új Lourdi oltár.
- Repistye-Váralja. (Bars m.) Egy új góth-stílusú oltár.
- Zsarnóca. (Bars m.) Kalvária kápolnájába egy Jézus szent Szíve oltár.
- Nagy-Szuha. (Gömör m.) Egy új Jézus szent Szíve szobra.
- Tesmag. (Hont m.) Egy új és egy régi oltár ujtva.
- Kemence. (Hont m.) Egy oltár és szöszék ujtva, a templom festve és egy új Lourdi oltár.
- Bélabánya. (Hont m.) Egy fő és két mellék új oltár és a templom festve.
- Hodrusbánya. (Hont m.) Oltárok ujtva és a szentély f. stve.
- Pozsony-Beszterce. (Pozsony m.) Egy új feltámadás.
- Garam-Rév. (Bars m.) Egy Lourdi oltár ujtva és a templom festve.
- Tövis. (Zólyom m.) Egy új szent sir.
- Zaluzsány. (Gömör m.) Egy új Jézus szent Szíve oltár.
- Dalmad. (Hont m.) Egy új főoltár, Nep. sz. János köszöb és a templom festve.
- Jakabfalva. (Zólyom m.) Egy új góth stílusú mellékoltár.
- Urmény. (Nyitra m.) Egy sz. József szobor állványval.
- Nagyvárad. (Bihar m.) A kórház kápolnája részére egy új főoltár.
- Magaslak. (Hont m.) Két új mellékoltár és keresztjáró ut.
- Szt. Antal. (Hont m.) Egy szent sir és egy nagy zászló.
- Aranyosmaróth. (Bars m.) Egy új Jézus szent Szíve szobra állványval.
- Szélakna. (Hont m.) Ot oltár, egy szöszék ujtva és egy új szent sir.
- Lesenye. (Hont m.) Egy új Lourdi és 1 új Natália szobor.

HIRDETME NYENYEK

NYITRAMEGYEI SZEMLE

részére jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZUPERFOSZFÁT,

chilisalétrom, kénsavas-káli, kénsavas-ammon

és egyéb műtrágyaféléket, továbbá

I-a RÉZGÁLIC 98-99%

jegecekben és őrlve, valamint egyéb

permetező-anyagokat

legjutányosabban ajánl a

„HUNGÁRIA“

MÜTRÁGYA, KÉNSAV ÉS VEGYI-IPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPESTEN, Váci-körút 21.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.